

УДК 7.012:891.001

ДОСЛІДЖЕННЯ ОБРЯДОВИХ ТРАДИЦІЙ КРАЇН ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ В
ПРОЕКТУВАННІ МОЛОДІЖНОГО ОДЯГУ

Кудрявцева Н. І., Батрак В. С., Зосіменко Д. О.

Київський національний університет технологій та дизайну

Мета дослідження полягає в розробці колекції молодіжного одягу на базі проведених досліджень.

Методика. Порівняльний метод, тобто, пізнавальна операція, що лежить в основі суджень про подібність або відмінність об'єктів. За допомогою порівняння були виявлені якісні та кількісні характеристики предметів.

Результати. Створена колекція сучасного молодіжного одягу сезону осінь-зима 2016-17 на основі проведених морфологічного аналізу, системно-структурного аналізу та порівняльних таблиць.

Наукова новизна. Використання модулів кісток у побудові структури форми творчої колекції молодіжного одягу.

Практична значимість. Результати дослідження можуть бути використані у дизайні та моделюванні одягу.

Ключові слова: обрядові традиції, Європа, осуарій, сучасний одяг, колорит, ритуал, Париж

Створюючи колекції одягу сучасні дизайнери звертаються до різноманітних джерел натхнення і дуже часто вони є несподіваними для загалу. Обрядові традиції, а саме поховальні традиції, яскраво відображають ментальність, звичаї та духовність народу. Звичаї народів – одна з найважливіших і найбільш постійних тем етнографічної науки. Лише зараз зародився погляд, що традиції – це предмет не тільки дозвільної цікавості, наївного подиву чи обурення, а й об'єктом серйозного наукового вивчення.

Тематика дослідження культури та традицій народів, що населяють Західну Європу є надзвичайно актуальною. Традиція – досвід, звичаї, погляди, смаки, норми поведінки та ін., що склалися історично і передаються з покоління в покоління; звичайна, прийнята норма, манера поведінки, усталені погляди, переконання когось; узвичаєння, звичайність, неписаний закон.

Постановка завдання

Відповідно мета дослідження полягає в порівнянні поховальних традицій західних країн Європи, колориту обрядових традицій та розробці колекції молодіжного одягу на базі проведених досліджень.

Результати досліджень

Результатами дослідження є виявлення модулів одягу в результаті порівняння та аналізу груп кісток для створення колекції молодіжного одягу. Була обрана кольорова гама та проведений системно – структурний аналіз, в результаті якого були визначені основні силуети.

Звичаї народів – одна з найважливіших і найбільш постійних тем етнографічної науки. Лише час зародився погляд, що традиції – це предмет дозвільного цікавості, наївного подиву чи обурення: є підстави і об'єктом серйозного наукового вивчення. Вперше цей погляд висловили письменники XVIII в.: Лафито, Монтеск'є, Шарльде-Бросс та інших. Класики-етнографи еволюціоністського напрямку – Тейлор, Леббок та інші – розглядали звичаї народів, як деякі класифікаційні одиниці, які мають тенденцією самостійного розвитку, поруч із елементами матеріальної культури, віруваннями тощо. Англійські функціоналісти – Малиновський, Радкліфф-Браун – вбачали у звичаї («інститутах») невіддільне складової частини того цілого, яке вони називали «культурою» чи «соціальною системою». Культура у широкому значенні слова – все, створене і створюване людством, від знарядь праці і до предметів домашнього побуту, від звичок, звичаїв, самого життя людей до мистецтва, основи моралі й філософії. Нині культурний шар покриває майже всю планету. «Звичаєм» називається будь-який встановлений, традиційний і більше більш-менш загальноприйнятий порядок виконання будь-яких громадських дій, традиційні правил поведінки. Термін «звичай» близький до поняття «обряд» («ритуал»), та у багатьох випадках ці поняття навіть рівнозначні. Кожен обряд є звичай, але не кожен звичай є обряд. Наприклад, весільні чи похоронні звичаї є встановленими обрядами.

Поховання, як правило, проводилися у спеціально відведених та церемоніальних місцях. За сформованою християнською традицією небіжчиків намагалися ховати на прилеглий до церкви землі. На початку Середньовіччя католицька церква всіляко заохочувала поховання біля церков, отримуючи чималі прибутки за відспівування померлих і за місця на кладовищі. Тому християнські кладовища по всій Європі розташовувалися в центрі населених пунктів. Окрім традиційних захоронень існували також традиція муміфікації та впорядкованого зберігання кісток померлих, що пов'язують із дефіцитом місця у склепах.

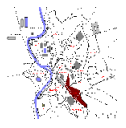

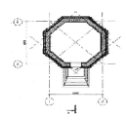

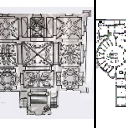

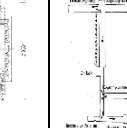
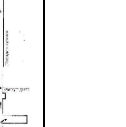
Систематизацію та порівняння складових таких незвичних поховальних традицій представлено у табл. 1.

Таблиця 1

Порівняльний аналіз складових незвичних поховальних традицій

	Європа								
	Франція	Італія (Рим)	Італія (Неаполь)	Португалія	Румунія	Чехія	Польща	Австрія	Палермо
Надписи	Надпис на вході в катакомби	Відсутні	Надписи на черепах з ім'ям та датою смерті	Відсутні	що розповідають про померлих або причини їхньої смерті	Відсутні	Відсутні	Надписи на черепах з ім'ям та датою смерті	Відсутні
Поховання за статусом	Статус не має значення	Поховання святих	Статус не має значення	Статус не має значення	Статус не має значення	Статус не має значення	Статус не має значення	Статус не має значення	Місце померлих залежало від їх віку, статусу, професії, інтимного життя
Причини типу захоронення	Переповнення кладовищ	Захоронення останків християнських святих	Поховання для загиблих під час іспанського завоювання 16 ст., жертв чуми	Бажання францисканського ченця залишити нащадкам позачасове послання життя	Поховання	Перенос людських решток з кладовища цистерціанського монастиря	Тридцятирічної війни, трьох Силезьких воєн, жертв сифілісу, чуми,	Нестача поховальних місць на кладовищах	Ченці ордену капучинів не бажали щоб їх овали далеко від монастиря
Кількість використаних кісток	6 мільйонів тіл	750 000 поховань	невідомо	5 000 кістяків	900 могил	40 000 кістяків	21 000 кістяків	невідомо	80 000 мумій
Спосіб збереження кісток	Очищені та продизинфіковані кістки, викладені в стіни	Очищені та продизинфіковані скелети	Очищені та продизинфіковані черепи	Очищені та продизинфіковані кістки	Цвинтар	Очищені та продизинфіковані черепи, берцові та кістки таза	Очищені та продизинфіковані кістки	Очищені та продизинфіковані черепи	Муміфіковані тіла
Часовий проміжок	Кін. 18 ст – 1777р.	1578 р.	1656 – 1837рр.	16 ст.	1935 р.	16 ст.	18 ст.	16 ст.	16 ст. – 1881р.

Продовження таблиці 1

Релігія	План місця поховання	Місце поховання	Головні убори	Взуття	Акcesуари	Використання кісток	Ритуальний одяг
Католицизм		каменоломні	Відсутнє	Відсутнє	Відсутні	Арки та тунелі з кісток	Відсутній
Раннє християнство		катакомби	Корони, діадеми, вінки	Сандали оздоблені коштовним камінням	Оздоблення всього скелету коштовним камінням Обручки	Не використані	Ряса та церковний одяг
Католицизм		печери	Відсутнє	Відсутнє	Оздоблення квітами	Не використані	Відсутній
Католицизм (францисканство)		каплиця	Відсутнє	Відсутнє	Відсутні	Стіни каплиці прикрашені кістками	Відсутній
Християнство		цвинтар	Відсутнє	Відсутнє	Відсутні	Дерев'яні надгробки з різьбленням яскравого кольору	Відсутній
Християнство		каплиця	Відсутнє	Відсутнє	Відсутні	Дзвони з кісток, канделябр та фамільний герб Шварценбергів	Відсутній
Католицизм		каплиця	Відсутнє	Відсутнє	Відсутні	Каплиця з кісток	Відсутній
Католицизм		каплиця	Відсутнє	Відсутнє	Відсутні	Каплиця з черепів	Відсутні
Католицизм		каплиця	Капелюхи, хустки, церковні головні убори	Взуття в залежності від професії та статусу	Банти, краватки, стрічки	Не використані	Одяг на померлих залежав від їх віку, статусу, професії, інтимного життя

На основі проведеного порівняльного аналізу доцільно виділити компоненти для подальшого порівняння, систематизації та з'ясування елементів оздоблення церемоніальних місць і споруд.

Таблиця 2

Компоненти, які складають оздоблення церемоніальної споруди

	Основний колір церемоніального місця	Оздоблення поховання	Основні кістки	Росташування захоронення	Спосіб захоронення
Франція		Стіни катакомб викладені кістками		хаотичне	групове
Італія (Рим)		Скелети оздоблені коштовним камінням		Ніші у стінах	Індивідуальне
Італія (Неаполь)		Без оздоблення		Крипти, дерев'яні склепи	Індивідуальні
Італія (Мілан)		Стеля та стіни церкви прикрашені кістками		хаотичне	групове

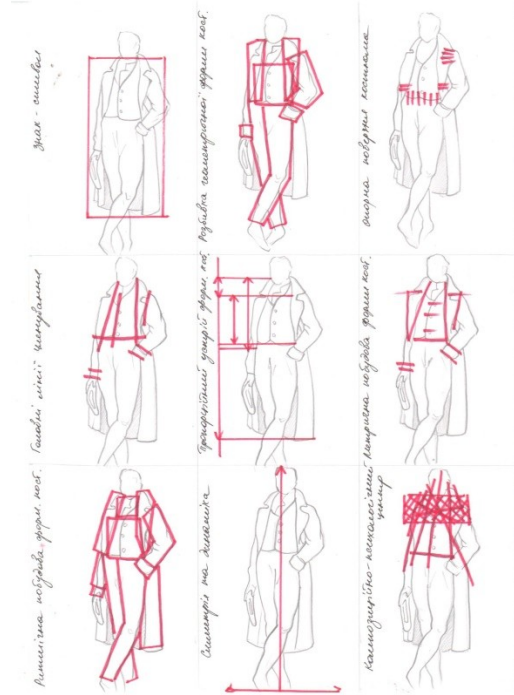
Продовження таблиці 2

Португалія		Каплиця викладена кістками		хаотичне	групове
Чехія		Предмети інтер'єру виконані з кісток		хаотичне	групове
Польща		Каплиця святого Варфоломея повністю виконана з кісток		хаотичне	групове
Австрія		Черепи виставлялися на загальний огляд у місцевій каплиці святого Михайла.		хаотичне	Персоналізоване
Палермо (Сицилія)		Зали підземного склепу розподілялися по призначенню (в залежності від статусу, віку, сімейного положення та ін)		Ніші із полицями	Індивідуальне
Румунія		Кольорові дерев'яні нагробки, на яких вирізьблено сценки з життя похованих там	X	труна	Індивідуальне

З аналізу літературних джерел та електронних ресурсів виявлено, що вбрання для захоронень у перерахованих церемоніальних місцях закінчується роками заборони на захоронення у цих місцях. А саме кінцем 19-го – початком 20-го століття. Саме тому, для системно структурного аналізу обрано європейський чоловічий, жіночий, а також чернечий костюм періоду початку 20-го ст.

Рис. 1. Схема системно-структурного аналізу форм жіночого костюма початку ХХ століття

Рис. 2. Схема системно-структурного аналізу форм чоловічого костюма початку ХХ століття

Рис. 3. Схема системно-структурного аналізу форм костюма священика ХІХ століття

Виходячи з результатів системно-структурного аналізу проведено морфологічний аналіз за визначеними позиціями на основі базових силуетів костюма. Результати морфологічного аналізу представлені на рис. 4.

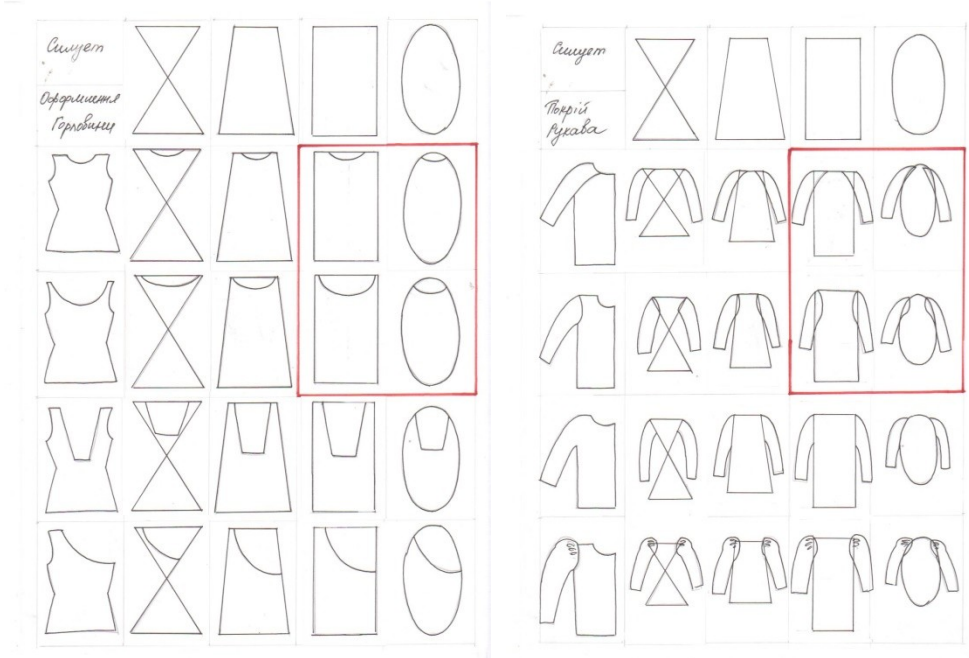

Рис. 4. Морфологічний аналіз формоутворення сучасного одягу за мотивами обрядових традицій країн західної Європи

Зважаючи на попередньо проведені системно-структурний та морфологічний аналіз визначено базові форми костюму як геометричні символи.

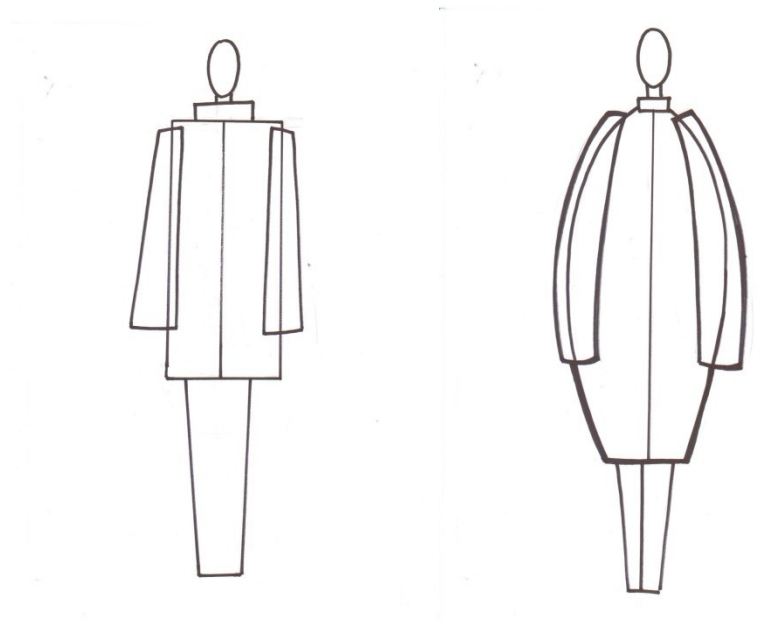

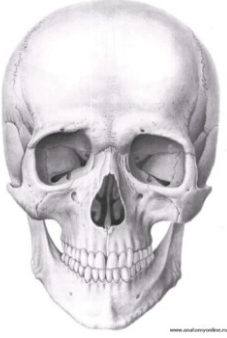

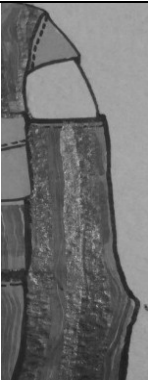
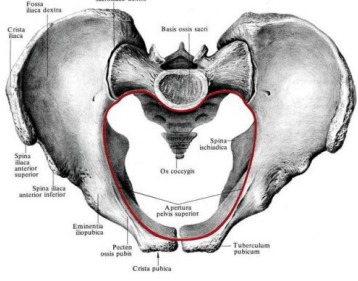

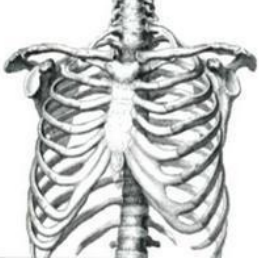
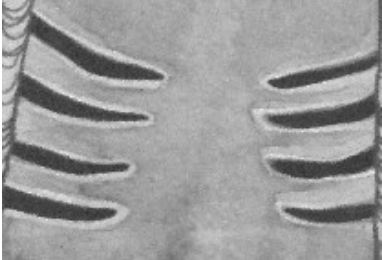
Рис. 5. Базові знаки-символи форми костюма до колекції, що проектується

З тих же літературних джерел виявлено, що розміри кісток в осуаріях являлися своєрідними «модулями» до яких підганялися розміри ніш, кістниць, тощо. З метою визначення можливості використання модульного принципу у побудові структури костюма проведено пошук конструктивних та декоративних елементів одягу.

Таблиця 3

Застосування модульного принципу у розробці елементів внутрішньої побудови костюма

Кістки - модулі	Фрагмент одягу, який проектується
	
	
	
	

Основними кольорами колекції є темні та пастельні кольори. Це чорний, коричневий, темно фіолетовий, сірий різних відтінків, умбра та охра та іноді смарагдовий, бордовий.

Розвиток кольорової гами колекції не має чіткої схеми, але блоки відрізняються поєднанням кольорів за направленістю.

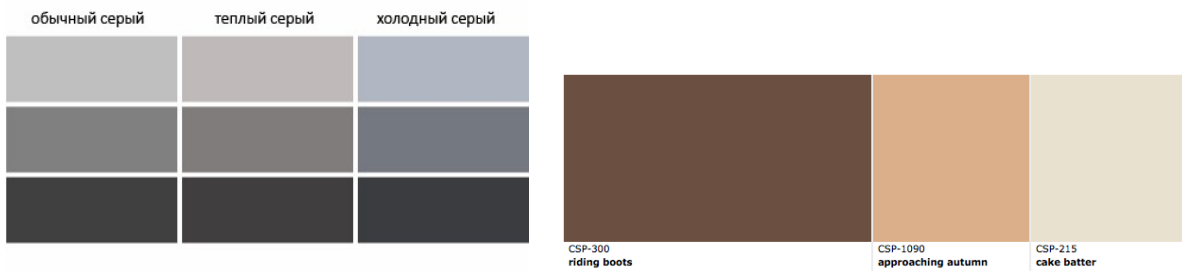

Рис. 6. Кольорова гама колекції обрана основною

Спроби використання модулів у побудові структури форми творчої колекції молодіжного одягу представлено на рис. 7. Тут можна побачити дані з визначення конфігурацій деталей, їх розмірів та пропорцій, їх контурів та опуклостей, тощо.

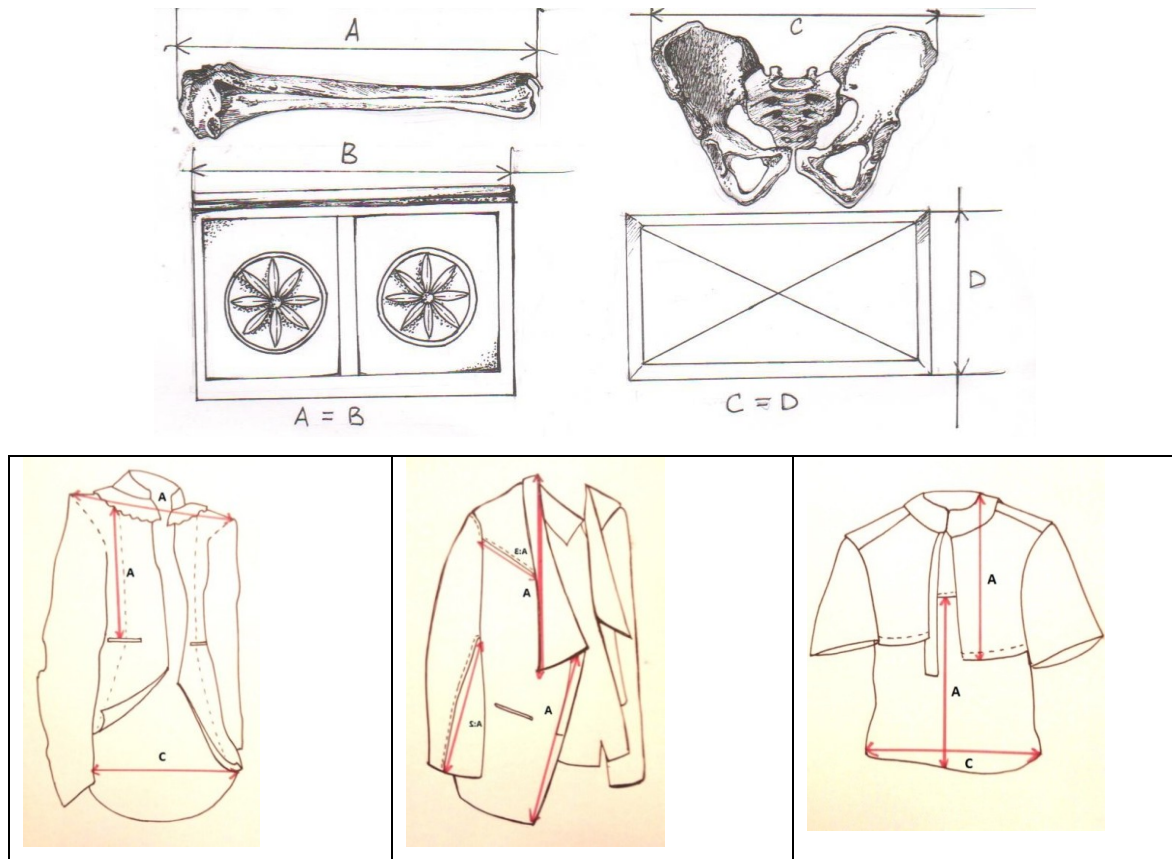

Рис. 7. Використання модулів у побудові структури форми творчої колекції молодіжного одягу

На основі попередніх досліджень розроблено серію ескізів сучасного молодіжного одягу із застосуванням результатів морфологічного аналізу для стабільних елементів форми – базових форм і силуетів (рис. 8 та рис. 9) та модульного принципу побудови внутрішньої структури форми костюма – мобільних елементів форми, деталей (рис. 7), а також використання колористичної гами, обраної як основної.

Рис. 8. Застосування округлої базової форми у творчій колекції моделей

Рис. 9. Застосування прямокутної базової форми у творчій колекції моделей

Результати дослідження дали можливість визначити принципи побудови структури форми молодіжного одягу, які представлені на рис. 10.

Рис. 10. Ескізи колекції сучасного одягу за мотивами обрядових традицій країн західної Європи

Висновки

У статті проведений порівняльний аналіз незвичних поховальних традицій Західної Європи. Систематизовані види кісткових поховань з визначеного кола обрядових європейських традицій за різними показниками. Проведений системно структурний аналіз одягу небіжчика початку 20-го ст. На основі аналізу груп кісток виявлені модулі. Результати дослідження дали можливість визначити принципи побудови структури форми молодіжного одягу.

Список використаних джерел

1. Непомнящий Н. Древнее древних / Н. Непомнящий [Текст] // Сто загадок древнего мира. – М. : Вече, 2002. – С. 36-45.
2. Сазанов А. Библийская археология / А. Сазанов [Текст] // Оссуарий Каиафы. – М. : Вече, 2001. – С. 167-175.
3. Мельник А. Г. Оссуарий ростовского Успенского собора /А. Г. Мельник [Текст] // Сообщения Ростовского музея. Выпуск 6. – Ростов, 1994. – С. 185-189.
4. Финикия [Текст] // Энциклопедический словарь Брокгауза и Ефрона / Ефрон и Брокгауз: в 86 т. (82 т. и 4 доп.). – СПб. : 1890-1907. – С. 140.
5. Пугаченкова Г. А. Мианкальские оссуарии – памятники культуры Древнего Согда / Г.А. Пугаченкова [Текст] // Наука и общество : Сб.-М., 1984. – № 28. – С. 79-90.

6. Катакомбы Парижа – подземное кладбище [Электронный ресурс] // Побывай в париж : сайт. 27.11.2016. URL: <http://parisweb.ru/dostoprimechatelnosti/katakomby-paris.html>
7. Архитектура мёртвых: 6 старинных церквей, украшенных костями тысяч умерших людей [Электронный ресурс] // журнал NOVATE : сайт. 28.11.2016. URL: <http://www.novate.ru/blogs/230414/26135/>

References

1. Nepomniashchyi N. Drevnee drevnykh / N. Nepomniashchyi [Tekst] // Sto zahadok drevneho myra. – М. : Veche, 2002. – S. 36-45.
2. Sazanov A. Bybleiskaia arkheolohiya / A. Sazanov [Tekst] // Ossuaryi Kayafy. – М. : Veche, 2001. – S. 167-175.
3. Melnyk A. H. Ossuaryi rostovskoho Uspenskoho sobora /A. H. Melnyk [Tekst] // Soobshcheniya Rostovskoho muzeia. Vypusk 6. – Rostov, 1994. – S. 185-189.
4. Fynykiya [Tekst] // Entsiklopedycheskyi slovar Brokhauza y Efrona / Efron y Brokhauz: v 86 t. (82 t. y 4 dop.). – SPb. : 1890-1907. – С. 140.
5. Puhachenkova H. A. Myankalskye ossuaryy – pamiatnyky kultury Drevneho Sohda / H.A. Puhachenkova [Tekst] // Nauka y obshchestvo : Sb.-M., 1984. – № 28. – S. 79-90.
6. Катакомбы Paryzha – podzemnoe kladbyshche [Elektronnyi resurs] // Pobывai v paryzhe : sait. 27.11.2016. URL: <http://parisweb.ru/dostoprimechatelnosti/katakomby-paris.html>
7. Arkhytektura mertvykh: 6 starynnykh tserkvei, ukrashennykh kostiamy tysiach umershykh liudei [Elektronnyi resurs] // zhurnal NOVATE : sait. 28.11.2016. URL: <http://www.novate.ru/blogs/230414/26135/>

Исследование обрядных традиций стран западной Европы в проектировании молодежной одежды

Кудрявцева Н. И., Батрак В. С., Зосименко Д. О.

Киевский национальный университет технологий и дизайна

Цель исследования заключается в разработке коллекции молодежной одежды на базе проведенных исследований.

Методика. Сравнительный метод, то есть, познавательная операция, лежащая в основе суждений о сходстве или различии объектов. С помощью сравнения были выявлены качественные и количественные характеристики предметов.

Результаты. Создана коллекция современной молодежной одежды сезона осень зима 2016-17 на основе проведенных морфологического анализа, системно-структурного анализа и сравнительных таблиц.

Научная новизна. Использование модулей костей в построении структуры формы творческой коллекции молодежной одежды.

Практическая значимость. Результаты исследования могут быть использованы в дизайне и моделировании одежды.

Ключевые слова: обрядовые традиции, Европа, оссуарий, современная одежда, колорит, ритуал, Париж

**Study the ritual traditions of the countries of Western Europe in the youth
Designing clothes**

Kudryavtseva N. I., Batrak V. S., Zosimenko D. O.

Kiev National University of Technology and Design

The purpose of the study is to develop youth clothing collection based on the studies.

Methodology. Comparative method, ie, cognitive operation that underlies the judgments of similarity or difference of objects. With the comparison revealed the qualitative and quantitative characteristics of objects.

Findings. A collection of contemporary youth clothes F/W 2016-17 created on the basis of morphological analysis, system - structural analysis and comparative tables.

Originality. Scientific innovation is the use of modules to build a structure of bones forms a creative collection of youth clothing.

The practical value. The results of the study can be used in the design and modeling of clothes.

Keywords: ritual traditions, Europe, ossuary, modern clothes, color, ritual, Paris